

TÜK Stomatoloogia kliinik  
Näo- ja lõualuudekirurgia osakond  
III korrus, A korpus  
L. Puusepa 8, Tartu  
Arstide tuba tel. 731 8237  
Õdede tuba tel. 731 8344

**Lisainfo**

Mittetulundusühing Naerulinnud  
Kodulehekülg – <http://naerulinnud.kolhoos.ee/>  
Email – [naeru.linnud@mail.ee](mailto:naeru.linnud@mail.ee)



**Tartu Ülikooli Kliinikum**

Stomatoloogia kliinik

**HUULE- JA SUULAELÕHE  
KIRURGILINE KORRIGEERIMINE**

Koostajad: näo- ja lõualuudekirurgia osakonna õed  
Kadri Piir ja Marju Pille

Tartu Ülikooli Kliinikum  
Registruur 731 9100  
Üldinfo 731 8111  
[www.kliinikum.ee](http://www.kliinikum.ee)  
[kliinikum@kliinikum.ee](mailto:kliinikum@kliinikum.ee)

**Patsiendiinfo**

**Huule- ja suulaelõhe** on üks sagedasemaid vastsündinute sünnidefekte pea ja kaela piirkonnas. Kogu maailmas sünnib igal aastal keskmiselt 10 000 huule- ja suulaelõhega last. Eestis sünnib keskmiselt üks laps 700 sünni kohta aastas huule- ja suulaelõhega.

### Huule- ja suulaelõhe vormid

- Ühe või kahepoolne huulelõhe – ülakuul ei ole kokku kasvanud.
- Suulaelõhe – suulagi ei ole külgedelt kokku kasvanud ning ninaõõs ja suuõõs jäävad ühendatuks.
- Huule- ja suulaelõhe koos.

### Huule- ja suulaelõhe tekkepõhjused

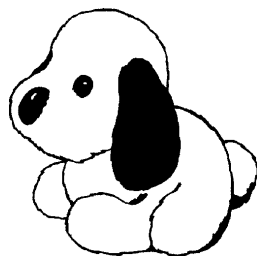
Kindlat põhjust huule- ja suulaelõhe tekkimisel ei ole. Suur mõju on pärilikkusel. Lõhe tekib lootel ema varajases rasedusjärgus. Lõhe tekkimist võib mõjutada emapoolsed rasedusaegsed haigestumised, suitsetamine, alkoholi ja ravimite tarvitamine.

### Huule- ja suulaelõhega kaasnevad tervisehäired lapsel

- Sage nohu ja suurem vastuvõtlikkus keskkõrvapõletikele.
- Ebaõige hambumus, mis vajab varajast ortodontilist ravi (hambaravi valdkond, mis tegeleb hambumushäirete diagnostika ja raviga).
- Lõhe kuju enne ja pärast korrigeerimist mõjutab kõne selgust ja kõla, enamik lastest vajab logopeedilist ravi.
- Raskendatud toitumine, eriti vastsündinutel.

### Diagnoosimine

- Loootea ultraheliuuring.
- Vastsündinu vaatlus.



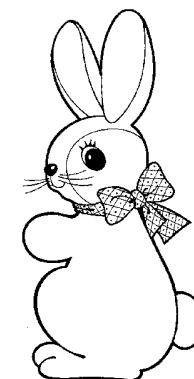
### Väljakirjutamine haiglast

- Operatsiooni järgselt viibite te haiglas tavaliselt paar päeva, täpse aja ütleb arst. Lahkumine haiglast toimub raviarsti loal.
- Arsti vastuvõtule tuleb tagasi tulla nädal pärast operatsiooni, et kontrollida haava piirkonda ja eemaldada õmblused. Täpse konsultatsiooni aja ütleb teile raviarst.
- Haiglast lahkudes saate probleemide korral helistada ödede või arstide tuppa.

### Kodune hooldus

- Haiglaravi järgselt pöörake suurt tähelepanu lapse suuhügieenile.
- Esimestel haiglaravi järgsetel päevadel kraadige last. Temperatuuri tõusu korral võtke ühendust raviarstiga.
- Vajadusel kasutage kätetakiid, et laps ei vigastaks haava.
- Haavaplaastrite määrdumisel vahetage need puhaste vastu.
- Laps võib kodus mängida, kuid jälgige, et ta ei vigastaks mänguasjadega operatsioonihaava. Soovitame mängida pehmete mänguasjadega.
- Last võite vannitada juhul, kui tal ei ole palavikku. Vannis olles jälgige, et haava plaastrid ei märguks. Kui plaastrid märguvad, asendage need uute ja kuivadega.

**HEAD PARANEMIST!**



## Võimalikud tüsistused operatsiooni järgselt

- liveldus ja oksendamine, mis võib olla tingitud narkoosist või õhu allaneelamisest. Oksendamise korral keerake laps külili, et vältida oksemasside sattumist hingamisteedesse. Õde või põetaja varustab Teid vajalike tarvikutega (neerukauss, paberrätikud ja vesi suu niisutamiseks).
- Raskendatud hingamine, mis võib olla tingitud turses haava piirkonnas ja suurenenud lima hulgast. Kui Teie lapsel esineb raskendatud hingamine, keerake ta külili ja kutsuge valveõde. Vajadusel manustab õde lapsele maskiga hapnikku.
- Kui esineb veresegune voolus ninast, laske eritistel vabalt välja voolata.
- Verejooks haava piirkonnast. Tugeva verejooksu korral kutsuge viivitamatult valveõde.
- Operatsioonihaava valulikkus. Valu korral manustab õde lapsele valuvaigisteid. Leevendusmeetmetena sobivad ka süleshoidmine, kiigutamine, muusika, asendivahetus ja pehmed mänguasjad.
- Infektsiooni oht haava piirkonnas. Haavainfektsiooni tunnusteks on punetus, turse, eritis haavast, valu ja palavik. Infektsiooni vältimiseks on väga tähtis korralik suuhügieen. Kui laps ei oska veel suud loputada, andke talle pärast söömist vett juua.
- Operatsioonipiirkonna vigastamise oht. Vältimaks haava vigastamist, peab imikutel piirama käte liikumist. Laps asetage voodisse ainult selili või külili, et ära hoida haava hõõrdumist voodilina vastu.

## Ravi

Lapse ravi on jagatud kümneks etapiks: spetsialisti nõuanne lapse sündides, toetus toitmise osas, kirurgiline huuleoperatsioon, kirurgiline suulaeoperatsioon, täiendavad kirurgilised sekkumised ja plastilised operatsioonid, kuulmise jälgimine, hoolitsemine hammaste eest, ortodontiline ravi, kõne ja keele jälgimine ning luu siirdamine.

Kirurgiline ravi sisaldab mitmeid operatsioone lapse erinevates vanuseperioodides. Tavaliselt teostatakse esmane huulelõhe sulgemise operatsioon 4-6 kuu vanustel imikutel ja suulaelõhe sulgemise operatsioon 12-18 kuu vanustel lastel.

## Vastunäidustused kirurgiliseks operatsiooniks

Laps peab enne operatsiooni olema täiesti terve. Tal ei tohi olla köha, nohu, palavikku ega muid haigestumise tundemärke. Lapse haigus aeglustab operatsioonijärgset paranemist ning võib põhjustada operatsioonihaavades põletikku.

Lapse haigestumisest teavitage viivitamatult lapse raviarsti.

## Päev enne operatsiooni

- Päev enne plaanitavat operatsiooni võetakse Teid koos lapsega näo- ja lõualuudekirurgia osakonda sisse. Teid võtab vastu osakonna valveõde, kes juhatab teid palatisse.
- Põetaja annab lapsele eest nööpidega avatava pidžaama.
- Teil palutakse täita narkoosieelne küsitlusleht, kus Te vastate oma lapse tervist puudutavatele küsimustele. Hiljem küsib mõned küsimused ka osakonna õde.
- Lapselt võetakse vereanalüüsid ja mõõdetakse kehatemperatuur.
- Õhtul vestleb Teiega narkoosiarst, kes võib lapse öise une tagamiseks ja operatsioonipäeva hommikuks määrata lõõgastavaid ravimeid.
- Operatsioonile eelneval õhtul on soovitatav last vannitada.
- Neli tundi enne operatsiooni ei tohi laps võtta midagi suukaudselt: ei süüa ega juua. Samuti ei tohi närida närimiskummi.

## Operatsioonipäeva hommikul

- Lapsel mõõdetakse kehatemperatuur.
- Lapse käele/kätele pannakse Emla kreem, mis kaetakse läbipaistva plaastriga. Emla kreem tuimestab naha ja muudab veenikanüüli paigaldamise valutumaks. Veenikanüül on vajalik ravimite manustamiseks operatsiooni ajal ja järgselt.
- Narkoosiarsti korraldusel manustab õde lapsele lõõgastavat ravimit (suu või pärasoole kaudu).
- Teiega vestleb lapse raviarst ning Te annate kirjaliku nõusoleku operatsiooni toimumiseks.
- Teil on lubatud saata oma last operatsioonituppa, kuid operatsioonitoa steriilsuse tõttu peate kandma ühekordset mütsi ja kitlit.
- Reeglina viiakse laps operatsioonituppa transpordiks mõeldud voodiga, kuid kui laps on rahutu, võite ta ise teki sees operatsioonituppa kanda.
- Operatsioonitoas asetatakse laps selili operatsioonilauale ja tema käele paigaldatakse veenikanüül, mille kaudu manustatakse narkoosiks vajalikke ravimeid.
- Enne operatsiooni algust palutakse Teil operatsioonitoast lahkuda ja minna tagasi osakonda.
- Operatsioon toimub üldnarkoosis ja Teie laps ei tunne valu.



## Operatsiooni järgselt

- Operatsiooni lõppedes kutsutakse Teid lapse juurde operatsiooni-järgsesse ärkamisruumi. Hiljem, kui laps on narkoosist toibunud, viiakse Ta transpordiks mõeldud voodiga tagasi osakonda.
- Lapsele on paigaldatud tilkinfusioon („tilguti“), et ennetada vedelikupuudust.
- Operatsioonihaav on õmmeldud ja kaetud plaastritega. Paaril esimesel päeval on lapse ninas tampoonid ehk marliribad. Palume Teil jälgida, et laps neid ninast välja ei tõmbaks. Haav võib olla punetav ja turses, see möödub paari päevaga.
- Kerge vere immitsemine haavast ja veresegune sülg pärast operatsiooni on normaalne.
- Peale narkoosi võib laps olla isutu ja nutta. Samuti võib söömisel toitu suust välja voolata.
- Lapsele võib lonkshaaval juua ja veidi süüa anda tund pärast narkoosist toibumist. Laps võib esmase söömise järel oksendada, see on normaalne ja mööduv nähtus. 24 tunni jooksul pärast operatsiooni ei ole soovitatav juua kuuma jooki, sest see soodustab verejooksu operatsiooni haavast.
- Kui laps suud loputada ei oska, andke talle peale igit toidukorda vett juua, et toiduosakesed suust eemalduksid ja haav oleks võimalikult puhas.
- Pärast operatsiooni ärge jätke last üksinda. Last käib vaatamas osakonna õde, kelle poole võib küsimuste ja probleemide korral alati pöörduda.
- Veenikanüül eemaldatakse lapse käelt tavaliselt järgmisel päeval, v.a. juhul, kui arst on määranud lapsele veenisisest ravi. Ravi korral võib kanüül olla veresoones kuni 72h alates selle paigaldamisest.